

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

PROSPÄKKÄRI

3 2021

Kultamiesten pikkujoulut

5.12.2021

Kalliojärven rantaravintolassa Isokyrössä

Lapin Kullankaivajain Liitto pääsee taas parin koronaeristysvuoden jälkeen järjestämään perinteiset Kultamiesten pikkujoulut. Pikkujoulut järjestetään Kalliojärven rantaravintolassa Isokyrössä.

Tarjolla on perinteinen pikkujoulupöytä hintaan 30 € / hlö.

Ohjelma 5.12.2021:

- Tutustuminen ja tasting Kyrö Distillery Companyn tislaamolla klo 13.00–15.30, hinta 10 € / hlö
Paikalle tarvittaessa omakustanteinen edestakainen bussikuljetus Kalliojärven rantaravintolasta, paluumatkalla paikallinen opas mm. Napuen taistelun -muistomerkillä. Kuljetuksen hinta on 10 € / hlö, josta liitto kompensoi 5 € / hlö
- Kultakisat Kalliojärven rantaravintolassa klo 16.30–18.00
- Pikkujoulupöytä Kalliojärven rantaravintolassa alkaen klo 19.00
- Elävää tanssimusiikkia alkaen klo 21
- Kultamiesten pikkujoulujen virallinen ohjelma päättyy klo 23.59

Pikkujoulupöytävaraukset ja ilmoittautuminen Kyrö Distillery Companyn tutustumis- ja tastingtilaisuuteen LKL ry:n toimistolle. Mieluiten sähköpostitse: info@kullankaivajat.fi, puhelin: 0400 836 500.

Ilmoita samalla osallistutko omakustanteiseen bussikuljetukseen Kalliojärven rantaravintolasta.

Majoitusvaraukset suoraan palveluntarjoajalta sähköpostitse: info@kalliojarvi.fi tai puhelimitse: 06 472 4860.

Ilmoittautumiset viimeistään 19.11.2021 mennessä.

Liitto ei vastaa mahdollisesta koronapandemian kiihtymisen aiheuttamasta tilaisuuden peruuntumisesta.

Lämpimästi tervetuloa!

Kannen kuva: Kaksi nuorta kullankaivajaa seisoo tummetessa illan. Nykyään kullankaivajalla ei ole välttämätöntä olla liekihattua, flanellipaitaa ja liivejä eikä pitkää harmaata partaa.

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry:n jäsenlehti

ISSN 2490-1776 (painettu)
ISSN 2490-1784 (verkkojulkaisu)

43. vuosikerta
Ilmestyy 4 kertaa vuodessa

Vastaava päätoimittaja:
Kai J Rantanen

Toimitus:
Lapin Kullankaivajain Liitto ry
PL 86, 99871 Inari

Ilmoitushinnat:
1/1 s. 312 € (2. kansi)
1/1 s. 240 €
1/2 s. 162 €
1/3 s. 108 €
1/4 s. 84 €

Graafinen suunnittelu ja taitto:
Liisa Hertell, LH Viestintä

Paino: Kirjapaino Hermes Oy
Tampere

TÄSSÄ NUMEROSSA

- 4 Pääkirjoitukset
- 6 Viranomaisuutisia
- 7 Kulttuuriuutisia
- 8-9 Laivaseminaaritiedote
- 10-13 Kesäajan 2021 toiminnanjohtajana
- 14-18 Moberginon henkinen pääoma
- 19-22 Hopun kämpän nykyhistoria
- 24-26 Pitää olla rikas voidakseen kulta kaivaa, Olli Fallenius 21.12.1922-20.9.2021
- 27 Malmiyhtiö kuunteli liiton edunvalvontaa

LKL:N HALLITUS

Puheenjohtaja:
Marko Touru, Tankavaara
puh: 040 744 1710
info@tankavaara.fi

Esko Orava, Sinettä
puh: 0400 323 433
esko.orava@suomi24.fi

Varapuheenjohtaja:
Ensio Kaustinen, Kaustinen
puh: 040 595 0766
ensio.kaustinen@kase.fi

Hannu Raja, Jalasto
puh: 050 365 6570
hannu.raja@netikka.fi

Sihteeri:
Kai J. Rantanen, Inari
puh: 040 774 6773
mullin.mallin@gmail.com

Ami Telilä, Lemmenjoki
puh: 050 3073 248
amitelila@gmail.com

Anurag Lehtonen, Ruovesi
anurag.lehtonen@gmail.com

LKL:N PANKKITILIT

Jäsenmaksutili: FI45 2177 3800 0049 77
Muut maksut: FI95 1201 3000 1031 83

JÄSENASIA

Lapin Kullankaivajain Liitto Ry
PL 86, 99871 Inari
puh. 0400 836 500
s-posti: info@kullankaivajat.fi
kotisivut: www.kullankaivajat.fi

Kops

Lapin kultaperinne tuntuu olevan sitä mediaseksikkäämpää, mitä ahtaammalle sen harjoittamisen mahdollisuuksia kuristetaan. Tah-toisin välttää mielikuvaa vakavasti haavoitetun saaliin perässä parveilevasta korppilaumasta, mutta varsinkin Lemmenjoen ammatti-kaivun viimeisinä päivinä sellainenkin kuva tuli median kiinnostuksesta mieleen. Ja jos joku kuvitteli ajohdint loppuneen Lemmenjoen hiljenemiseen ja pienen näkymättömän yhteisen vihollisen torjuntaan, niin joudun valittavasti pahoittamaan mielenne ja kertomaan että ei loppunut.

Parhaillaankin on valmisteilla kokonainen kombo lakimuu-toksia, jotka pahimmillaan tekisivät lopun tai vähintään vakavasti vammauttaisivat paitsi kullankaivua, niin montaa muutakin pohjoisen maankäyttömuotoa.

Tiedättehän sellaiset median mielellään käyttämät ”Tältä näyttävät eri osapuolten asevoimat” -tyyliset karttapiirroksot, jossa on erivärisiä ukkoja, tankkeja, ohjuslavetteja, lentokoneita, helikoptereita ja laivoja mallintamassa voimasuhteita konfliktin eri osapuolten välillä. Jos asia ei olisi niin perskohtainen ja tilanne ei melkein itkettäisi, niin naurattaisi mielikuva ”Tältä näyttävät eri osapuolten resurssit kultakärhämässä” -mallinnoksessa:

Keskellä Lapin Kullankaivajain Liitto muutaman hengen etujoukkoineen ja 4 400 henkilön re-

serviläisarmeijoineen. Puolustusbudjetti lähinnä omien alastonkuvien myynnistä ja kolehtilahjoituksista koottuna. Ympärillä Saamelaiskäräjät hyvin palkattuine virkamiesarmeijoineen ja palkkasotureineen. Toimintamenot noin 4 miljoonaa euroa. Metsähallitus eri maskeissa, käytettävissään valtion kassa. Muutama näennäisneutraali tiedelaitos ja etujärjestö, jotka tuottavat tilattua aineistoa hybridisodankäynnin tarpeisiin. Trollitehtaat. Ympäristöministeriön maahanlaskujoukot luomassa sillanpääasemia ja suluttamassa oletettuja etenemissuuntia. Näillä suvereeni ilmaherruus. Ja oikeusministeriö lahjomattomana ja huivi silmillä jakamassa liituja kansalaisten oikeuksien suhteen tasapuolisena.

Ihmetyttääkö kerään muuta yksi yhteinen nimittäjä näissä kullankaivua vastustavan koalition jäsenissä? Nehän ovat kaikki meidän yhdessä verovaroin ylläpitämiämme toimijoita ja instituutioita. Ne muutamit kerratkin, kun oikeudessa pian jo sadasti hävinnyt vastapuoli on määrätty edes joitakin vastaajan vastineenvalmistelukuluja korvaamaan, on meistä jokainen taas pikkuisen hävinnyt. Oikeuden määräämät korvauksetkin on luonnollisesti maksettu verovaroista budjetoiduista valtion myöntämistä toimintameinoista.

Loppujen lopuksihan sen agenda, jolla ei lopu väriliidut kesken, automaattisesti voittaa.

Aina ei kuitenkaan käy niin. Kun ympärileikkaamaton Goljat Filistealainen jatkoi Saulin joukkojen häpäisemistä, poimi Daavid joen rannasta viisi sileää kiveä paimenlaukuunsa ja lähti linko kädessä astumaan kohti filistealaisia. Kops.

ps. Prospäkkärin 2/2021 ja sen mukana postitetun jäsenkortin ilmestyminen sylttäsi koronapandemian vuoksi kesäkuulle siirretyn yhdistyksen vuosikokouksen järjestelyiden, ja samaan saumaan osuneen jäsenmaksurullansin johdosta. Jäsenkortin liitteistämisen Prospäkkärin oheen teettää jo muutenkin lisätoita lehden postitusprosessiin, mutta toisaalta tuottaa kustannussäästöjä. Prospäkkärin toimitus joka tapauksessa pahoittelee asiaa.

Liiton hallitus varmistaa, että vuoden 2022 jäsenkortti on ihmisillä hyvissä ajoin ennen kaivukauden alkua. Varmistetaan me kaikki puolestamme, että liitolla on toimintaresurssit kunnossa tsekkaamalla tämän Prospäkkärin osoiteprintistä jäsenmaksujen tilanne ja maksamalla 28 euroa puuttuvilta vuosilta sivulta 3 löytyvälle jäsenmaksutilille.

Aika monelta sadalta jäsenmaksu vielä puuttuu.

MULLIS'

Harrastuksesta elämäntavaksi

Tervehdys omasta puolestani, olen Marko Touru ja toimin Lapin Kullankaivajain Liiton uutena puheenjohtajana Maija Vehviläisen jalanjäljissä. Kiitos jäsenistölle luottamuksesta valinnassa ja Maijalle hyvin hoidetusta työstä.

Oma kosketukseni kullankaivun pariin alkoi vuonna 2010 Tankavaarasta ostetulla kullanhuuhtontaviikolla. Se aiheuttikin kultakuumeen, jonka johdosta seuraavana kesänä jo vuokrasimme Lauttaojan latvoilta koko kesäkaudeksi lapiokaivupaikan ja siitä se ajatus lähti, seuraavina kesinä kaivaen aina pakkasten tuloon asti.

Kullankaivu oli tarkoitus pitää harrastuksena ja 2012 kokeilin myös huuhtontakilpailua aloittelijoiden sarjassa, mihin kilpailuhenkinen ihminen jäikin koukkuun, mutta vuonna 2013 tuli ostettua Tankavaaran Kultakylän matkailukeskus, jolloin kullankaivusta ja kullankaivuun liittyvästä matkailusta tuli elämäntapa ja itse kilpailut jäivät sitten harrastukseksi ja niitä on tullut kierrettyä vuodesta 2013.

Koneellisen kullankaivun ensiaskeleet otimme vuonna 2019 jolloin saimme koneelli-

set kaivuluvat hallinnoimillemme valtauksille. Olen toiminut vuodesta 2018 liiton hallituksessa, jossa moninaiset edunvalvontaan sekä jäsenvaltuuksiin liittyvät asiat tulivat tutuiksi. Lapin Kullankaivajain Liitto on tehnyt pitkäjänteistä ja perinteikästä työtä kullankaivun jatkumiseksi, jonka mukaan aiomme jatkaa toimintaa. Esimerkkinä liiton työstä jäsenistön kaivupaikkojen hankkimiseksi on liiton uusi kaivupaikka Rivolli, joka osoittautui hyväksi ja suosituksi paikaksi saaden jäseniltä hyvää palautetta.

Jälleen on kesä takana ja yksi kaivukausi loppunut. Talvea odotellessa katse kääntyy tulevaan ja jo perinteisiksi muodostuneisiin yhteisiin kullankaivajain tapahtumiin.

Takana on haasteelliset ajat niin kullankaivajain ammattikunnalle kuin maailmanlaajui-

sestikin ihmiskuntaa koskettaneen viruspandemian jäljiltä. Voimme siirtää kuitenkin katseen tulevaan, kun koronatilanne on jo hieman helpottanut ja odotammekin tulevia liiton pikkujouluja sekä seminaariristeilyä järjestettäväksi.

Liiton tarjoamat kaivumahdollisuudet sekä kullanhuuhtontakilpailut luovat matalan kynnyksen päästä tutustumaan kullankaivutoimintaan ja parin viime vuoden aikana onkin ollut nähtävissä suurta kysyntää ja kasvua niin liiton jäsenmäärien kasvussa kuin kilpailujen lasten- ja aloittelijoiden sarjojen osallistujamäärissäkin.

Kullanhuuhtonnan kilpailut ovat osa kullankaivun perinnettä ja tarjoavat harrastusmahdollisuuden. Ne luovat verkostoja kansainvälisesti, suurimpana tapahtumanaan kullanhuuhtonnan MM-kisat, kun lajin harrastajat kokoontuvat yhteen ympäri maailman. Kilpailut palaavat taas juurilleen kun vuoden 2023 euroopanmestaruuskilpailut tullaan järjestämään Tankavaaran Kultakylässä.

MARKO TOURU

Viranomais uutisia

Tukesin yhteystiedot muuttuvat kirjepostin osalta. Jatkossa Tukes pyytää toimittamaan kirjepostin osoitteeseen: Tukes, PL 66, 00521 Helsinki. Mikäli mahdollista, pyydetään kuitenkin ensisijaisesti asioimaan sähköpostitse osoitteeseen kaivosasiat@tukes.fi, tai asian niin vaatiessa suojattua sähköpostiyhteyttä oheisesta linkistä käyttäen: <https://turvaviesti.tukes.fi/>

Muutos on jo astunut voimaan, mutta aiempaan osoitteeseenkin lähetetty kirjeposti löytää vielä perille pienen mutkan kautta.

Pohjois-Suomen AVI/Ympäristölupa-vastuualue on tehnyt päivitetyn ohjeen koneellisen kullankaivun ympäristölupahakemuksessa vaadittavista tiedoista. Lisäksi vastaava ohje on tehty myös pienimuotoiselle, ilmoitusmenettelyllä käsiteltävälle konekai-
vulle.

Päivitetyt ohjeet löytyvät liiton kotisivuilta www.kullankaivajat.fi/edunvalvonta/ tai ne voi tilata liiton toimistolta sähköpostilla tai puhelimitse.

Malminetsintään ja kullanhuuhtontaan liittyvistä lupa-asioista ja Metsähallituksen edunvalvonnasta vastaa Metsähallituksen talouskäytössä olevilla alueilla Kiinteistökehityk-

sen kaivannaisasian-
tuntija Heikki Remes.

Kullanhuuhtontaan liittyvistä lupa-asioista Metsähallituksen Lapin Luontopalveluiden alueilla vastannut ylitarkastaja Irja Mikkonen siirtyy eläkkeelle.

Lapin Kullankai-
vajain Liitto toivottaa Mikkoselle leppoisia eläkepäiviä.

Ylitarkastaja Mikkosen kullanhuuhtonnan lupa-asioihin liittyvät työtehtävät on siirretty Metsähallituksen erikoissuunnittelija Esa Härkösen työpöydälle Rovaniemelle.

Erikoissuunnittelija Esa Härkönen.

Kulttuuriuutisia

Tietokirjailija **Milla Peltosen** valmisteilla oleva teos ”Äidin kullat – Kultaperheen tarina” on tullut ennakkotilattavaksi. Teos kertoo kultaa ammatikseen ja elinkeinokseen kaivaneen Telilän perheen tarinan. Tarina kuvaa samalla pitkää poliittista väentöä ja alan mustamaalaamista, joka johti kaivoslain muutokseen 2011 ja koneellisen kullankaivun kielämiseen Lemmenjoen kansallispuistossa.

Teoksen kustantaa Into Kustannus ja se julkaistaan keväällä 2022.

Peltosen aiempi tietokirja ”Erakot” (2020) kertoo 1900- ja 2000-luvuilla yhteiskunnan ulkopuolelle vetäytyneistä yksineläjistä. Ensimmäinen puheenvuoro syrjään ajautuneiden, sinne hakeutuneiden, kilvoittelijoiden ja taiteilijoiden tarinoissa annetaan Lapin kultaerakoille eli elinkautisille.

Jenny ja Antti Wihurin rahasto jakoi ennätyssuuren summan, yhteensä 13,2 miljoonaa euroa apurahoja palkintoina ja muina tu-

kina tieteelle, taiteelle ja yhteiskunnalliselle toiminnalle. Rahasto on myöntänyt 9 500 euron apurahan **Seppo Konttiselle** elämäkertakirjan ”Kurjuudesta kultaan – kullankaivaja Risto Mäläskän vaellus” tekemiseen. Teoksen kustantaa Minerva ja se julkaistaan elokuussa 2022.

Ohjaaja **Jalmari Helander** (Rare Exports, Big Game) on ollut syys-lokakuussa Lapissa kuvaamassa käsikirjoittamaansa Sisu-elokuva. Toimintaelokuvan kehyskertomuksessa yksinäinen kullankaivaja Aatami Korpi tekee elämänsä kulturalöydön ja saa peräänsä natsien tuhopartion keskellä toisen maailmansodan aikaista, tuhottua ja miinoitettua Lapin erämaata.

Elokuvan tuottaa tuotantoyhtiö Subzero Film Entertainment ja sen kansainväliset levytys-oikeudet on ostanut Sony Pictures. Sisu on saamassa ensi-iltansa syystalvella 2022.

Kaivukauden päättäjäsissä Miessin Kuvernöörin virastolla Lemmenjoella savustettiin poronpaistia ja hiillostettiin kolmen erivärisiä porkkanoita sekä palsternakkoja Heikki Pihlajamäen savustamossa.

Lapin Kullankaivajain Liitto ry järjestää

Kultaristeily 2022

28.–30.1.2022

Helsinki–Tukholma–Helsinki
Viking Line M/S Gabriella

Kullankaivajat ovat risteilleet jo 16 vuoden ajan, perinteisesti talvella. Nyt on tosiaan pari vuotta ollut taukoa ja tapahtumalle on ollut suurta kysyntää. Viime vuodelle risteily oli jo varattu, mutta koronapandemia muutti suunnitelmat ja jouduimme perumaan tapahtuman. Nyt laivayhtiö on vahvistanut aikataulujaan ja suuren suosion saanut Kultaristeily palaa jälleen!

Risteily on aikaisempina vuosina ollut Viking Linen M/S Mariellalla. Mariella on lähtenyt seilaamaan uusille vesille, joten nyt lähdemme risteilemään saman varustamon M/S Gabriellalla. M/S Gabriella on melko vasta uusittu, joten saammekin uudet hienot puitteet risteilyllemme.

Myös järjestelytoimikunnassa on tapahtunut muutoksia. Antti ja Heli tekivät upeaa työtä risteilyjen järjestämiseksi ja siirtyivät vuoden 2019 risteilyn jälkeen sivuun. Nyt risteilyä teille ovat järjestämässä Pentti ja Jutta.

Uudet tuulet siis puhaltavat mutta jotain tuttuakin on luvassa: kattava ja paljon ajankohtaista asiaa (mm. valmisteilla oleva uusi kaivoslaki) sisältävä seminaari sekä kultakisat, unohtamatta hyvää seuraa!

Seminaaripuheenjohtaja **Pentti Hongisto**

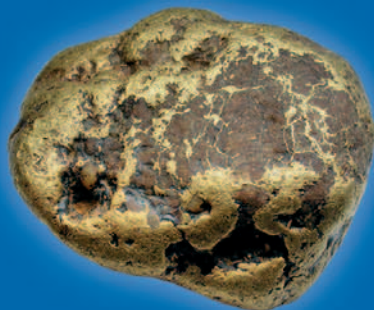

Tervehdys Lapin Kullankaivajain Liiton jäsenet. V. -83 lähdin Tenolle pojan kanssa kalaan, yövyimme Kutturassa Vuijemilla Ojanpään veljesten valtuuksella. Siellä iski "kultakuume" ja koskaan emme päässeet Tenolle kalaan! Lapin luma, kulta ja kultaihmiset muutti pysyvästi positiivisesti elämäni kulkua. Lapset kulkivat teini-ikään asti mukana ja nyt sitten lastenlapset ovat mukana ja nauttivat lapista, kullasta ja ystäväistä. Tulen toimimaan tulevalle seminaari-risteilyllä ohjelman vetäjänä. Toivon, että tapaamme sankoin joukoin matkalla, ihmisethän tekevät risteilystä nautittavaa.

Matkanjohtaja **Jutta Vehviläinen**

Tervehdys! Olen kolmannen sukupolven kullankaivaja Sotajoelta. Monen teistä olemme varmastikin tavanneet kultakisoissa ja nyt toivottavasti nähdään risteilyllä. Huolehdin varauksistanne laivayhtiöön sekä kaikista risteilyn käytännön järjestelyistä. Lämpimästi tervetuloa mukaan ja nähdään tammi-kuussa!

Perjantai 28.1.

Päiväseminaari laivalla alkaa klo 14:00 ja laiva lähtee Helsingistä klo 17:15.

Ilmoittautumiset olisi hyvä tehdä ensisijaisesti sähköpostitse. Kerro viestissäsi osallistujien nimi, syntymäaika, mahdollinen LKL:n jäsennumero, hytti luokka sekä kansalaisuus. Ilmoittautumisen yhteydessä saat maksutiedot viitenumeroineen. Maksut LKL:n tilille FI95 1201 3000 1135 62 viimeistään 21.12.2021.

Huomioithan että perjantain päiväseminaariin tulee ilmoittautua erikseen joten mainitsethan tästä varausta tehdessäsi. Päiväseminaari 5 € (jäsen) / 10 € (ei jäsen).

Hinnat per henkilö	jäsen / ei jäsen	
Seaside Standard A	138 € / 148 €	4 hengen hytti
Seaside Standard A	148 € / 158 €	3 hengen hytti
Seaside Standard A	168 € / 178 €	2 hengen hytti
Seaside Standard A	228 € / 238 €	1 hengen hytti

Hinta sisältää risteilyn valitussa hytti luokassa, seminaarin sekä ohjelman mukaiset tarjoilut (2 x Viking Buffet -illallinen ruokajuomineen, 2 x meriaamiainen, kokouskahvit ja hedelmiä).

Ilmoittautumiset 14.12.2021 mennessä:

Jutta Vehviläinen
jutta.vehvilainen@gmail.com
p. 040 7279 309

Kesäajan 2021 toiminnanjohtajana

Kesäajan toiminta alkoi jo ennen Tankavaaran tuloa. **Yläpellon Mika** rakensi vessan Paavinpalikan kullanhuhdonta-alueelle, johon hain joitain tarvikkeita. Liiton uudet peräkärryt olivat täällä Kurikassa, joten ajateltiin, että on helppompaa tehdä vessa valmiiksi ja tuoda se sitten mukana paikoilleen. Ajatus oli hyvä vessan valmistumiseen saakka, mutta sen siirto oli sitten jo vähän muuta. Tuuli otti aika hyvin kiinni kasassa olevaan vessaan. Tankissa kävi kova pyörre polttoaineen kulutuksen kasvaessa kaksinkertaiseksi. No hyvin sen siirto kuitenkin sujui. Siirron suoritin 15.6.2021.

Ensimmäinen soitto kaivajilta tuli seuraavana päivänä jo aamulla 09:30. Rivakasti tuntui toiminnanjohtajan hommat alkaneen. Sa-

vottakahvilassa pyydettiin käymään. **Sorri** toi pari vanhaa mainosta, jotka oli löytänyt vanhan metsähallituksen rakennuksen paikkeilta. Toimitin ne Kultamuseolle.

Kello 18:06 tuli ilmoitus häiritsevästä veljesparista Kultalammelta. Lähdin käymään siellä, mutta ei siellä sellaista porukkaa ollut, ainostaan kolme henkilöä Kauhavalta.

Kesäkuun 19. päivä olikin sitten liiton vuosikokous Riekonlinnassa Saariselällä. Kokous-tila oli aivan hyvä meidän tarkoitukseemme. Ainoa huono puoli oli astioiden palautuspaikka, sitä ei nimittäin ollut. Täytyi jättää astiat lattialle.

Seuraavana päivänä vein **Koivusen Kimmon** kanssa uuden vessan Paavinpalikkaan. Kaivajat olivat siellä tyytyväisiä vessan saami-

Mika Yläpelto rakensi uuden vessan Paavinpalikan jäsenvaltaukselle.

*Uusia Rajamerkkejä
liiton alueiden
merkitsemiseen.*

seen, ei tarvitse enää lähteä asioilleen monen sadan metrin päähän.

22. päivänä hakemaan Mullikselta Ivalosta tarvikkeet kesäajan toimintaa varten. Samalla mukaan peräkärry, jossa oli Lauttaojalta noudetut jätteet ja paluumatkalla koukkaus Lintumaahan. Sain vinkin Bingomin mahdollisesta siirtäjästä. On ollut parisen vuotta siirto ajan-kohtainen, mutta ei ole vaan onnistunut. Saa-rikelän yrittäjä on luvannut siirron hoitaa. Nyt ei ole enää vastannut edes soittoihin.

Seuraavana päivänä oli päivystykset tiedossa Savottakahvilassa ja Kafea Gufihtarissa. Yhdistyksen uusi puheenjohtaja **Marko Touru** oli mukana tutustumassa kaivajiin ja kaivualueisiin. Kiersimme samalla Palsin kullanhuuhton-alueet sekä Rönkön ja Rivollin valtaukset.

Juhannusaattona oli edessä juhannuskisat Tankavaarassa. Tankavaaran kisoissa pari uutta jäsenhakemusta. Porukkaa paikalla kohtuullisesti.

28. päivänä lähdin Kaustisen Ension kanssa Inariin vaihtamaan muistomerkin messinkilaa-
tati uusiin. Ensio kävi samalla reissulla Kultakodin katolla katsomassa huopakatteen kunnon ja totesi sen olevan vaihdon tarpeessa, kuten Kultakodin hallitus oli kattoremontista päättäessään todennutkin. Muutama vuosi voisi vielä mennä, mutta sitten viimeistään olisi vaihto edessä. Samalla reissulla vaihdettiin uudemmat kartat Savottakahvilan seinälle.

Seuraavana päivänä jälleen kärryt perään ja suunta Rönkölle hakemaan sinne vuosien

mittaan kertynyttä tavaraa. Sieltä menin lansirille ja jätin sinne rautatavaran ja otin tilalle kaikenlaista roinaa ja suuntasin sitten Lintumaahan. Sain vinkin Bingomin mahdollisesta siirtäjästä. On ollut parisen vuotta siirto ajan-kohtainen, mutta ei ole vaan onnistunut. Saa-rikelän yrittäjä on luvannut siirron hoitaa. Nyt ei ole enää vastannut edes soittoihin.

Näin 30. päivänä veljekset, joista sain vinkin. Lupasivat asian hoitaa ja tuoda Bingomin Kultamuseolle. Siirto tapahtui jo 4.7., joten oli ripeää toimintaa. Nyt on asia hyvällä mallilla. Lavetilla ei päästy museolle saakka, jonne kone oli tarkoitus siirtää. Täytyy hoitaa siirto paikalle myöhemmin.

5. ja 6. päivänä heinäkuuta oli vesinäytteiden hakupäivät. Kokoonnuttiin ensin **Pero-niuksen** luokse Siltaharjuun palaveriin. Mukana olivat **Jouni Rauhala**, Hannu Salonen, **Esther Takaluoma** ja minä. Näytteiden haku aloitettiin Roivaisen, Tankajoen ja Lauttaojan alueilta. Matka jatkui Kutturaan, Vuijemin yläjuoksulle ja Sotajoelle. Tauko Kafea Gufihtarissa, josta Moberinojalle, Vuijemin alajuoksulle ja Pahaojalle. Siinä sitä tulikin jo päivälle mittaa. Seuraavana aamuna edellisen päivän näytteet linja-autoon ja matkalle Ahmalle tutkimukseen. Matkaa jatkettiin ja haettiin muut näytepaikat päivän mittaan. Ajokilometrejä kertyi reilusti 400 km.

Päivystyksissä kovaa kritiikkiä Prospäkkä-
rin ilmestymisestä. Asialle täytyy kyllä jotain

Pingonia talutetaan Kultamuseolle kädestä pitäen.

Pingonin polttoaineletkusta löytynyt puutappi, joka esti polttoaineen saannin.

tehdä. Ylimääräisiä Prospäkkäreitä ei ole näkynyt ja nyt loppuivat jo 2020 vuoden jäsenkortit, joita olin antanut tämän vuoden uusille jäsenille. Vuoden 2019 jäsenkortteja en antanut vaan odotellaan, jos saataisiin uudet kortit pian.

11. päivänä kärryt perään ja suunta lanssille hakemaan sieltä polttopuiksi sopivaa puuta Rönkölle. Kaivajat siellä tyytyväisiä polttopuun saamisesta. Tänään piti jälleen kerran Lapin

Metallin tulla hakemaan rautaromut lanssilta, mutta ei näkynyt. Taisi olla jo kolmas kerta kun piti hakea, mutta ei hakijoita tullutkaan. Taitaa kuulua Lappiin tällainen hidas toiminta.

Valtauksilla aika hyvin asiat. Rivollit alkaa saada hyvää mainetta kultapitoisuudellaan ja leiripaikatkin ovat hyviä. Myös Rönkkö on ollut kaivajien mieleen.

19. päivänä menin Kaustisen Enskan kanssa käymään Selperillä **Kanamäen Raimon** jututuksilla. Tarkoituksena oli saada hänet mukaan Bingomin siirtämiseen suunnitellulle paikalleen. Hän kertoi, ettei sitä saatu käyntiin kun siirrettiin Palsilta museon parkkipaikalle. Kävi vain sen aikaa, kun starttipilottia ruiskutettiin. Paluumatkalla kävimme katsomassa Palsin pikusaunan kiukaan kuntoa ja totesimme se olevan syytä vaihtaa. Seuraavana päivänä kävin hakemassa Ivalosta sinne uuden kiukaan.

22. päivänä heinäkuuta ilmoitettiin, että Piispanojalla oli käynyt varkaita. Menin paikalle ja kaivajat, nuoripari, joilta oli viety pumpu ja vaskooli, oli vielä paikalla. Ränni oli jä-

*Perillä Kulta-
museolla Pingonin
konekin jo kävi.*

tetty. He olivat edellisenä päivänä liittyneet liiton jäseniksi Savottakahvilan päivystyksessä. Oli vielä lainavehkeet heillä. Ei oikein hyvin alkanut kultatouhut. Vohkijoista ei ollut mitään tietoa, jotain aavistuksia kylläkin.

24. päivänä Kutturan kisat. Palsin kaivajat hakivat peräkärtyt ja laittoivat sille Palsilta löytyvää roinaa ja toivat ne Kioskin kisoihin. Otin kärtyt mukaan ja vein ne seuraavana maanantaina Lintumaahan. Kiitos Palsin kaivajille romujen laittamisesta kärtylle.

26. päivänä Savottakahvilaan opastamaan halukkaita kullanhuhdonnan saloihin. Porukkaa oli noin 25–30 henkilöä. Innokasta ja tyytyväistä oli porukka hippuja löydettyään. Sieltä tuli myös 7 uutta jäsentä ja nuorisojäsen.

29. päivänä alkoivat Tankavaaran SM-Kisat. Peinnevaskoolipäivän ansiona tuli Suomen mestaruus Estwing-perinnevaskoolisarjassa. Myös Liiton puheenjohtajalle Marko Torululle päivä oli menestyksekkäs, perinnevaskooli Batea-sarjan hopeamitali. Lauantaina oli joukkuepäivä, jossa Marko ja minä sekä Yläpellon Mika, **Turusen Jarkko** ja **Gasper Von Wuttenau** saatiin viiden hengen joukkueessa pronsia. Kisat sujuivat hyvin ja liiton teltta tarvikkeineen oli tarpeen mm. uusille jäsenille ja myyntituotteille.

10. elokuuta illalla aloitettiin Bingomin

siirto-operaatio Museon sijoituspaikalleen. Ei onnistunut siirto, ei seuraavana iltana eikä sitä seuraavana. Hankittiin akkuja, polttoainetta ja kaikkea muuta mahdollista, mutta ei onnistunut käynnistäminen. Onneksi saatiin kolmannen päivän iltana vinkki, mikä mahtaisi olla syynä Bingomin hiljaisuuteen. Vinkki oli hyvä, kiitos siitä. Sabotööri oli ollut asialla ja laittanut polttoaineletkuun puutapin. En tiedä, minkä vähyydestä tässä oli kyse. Siirto saatiin päätökseen neljännen päivän iltana.

16. ja 17. päivänä suoritin toisen vesinäytehaun Esther Takaluoman kanssa. Näytehaiku meni ongelmitta. Sääkin suosi molempia päiviä.

18. päivä, tämän vuoden viimeinen toiminnanjohtajana. Kaustisen Ension kanssa Inariin kärtyt perässä liiton toimistolle. Kesäajan tarvat sinne ja samalla reissulla käytiin vaihtamassa uudet ruuvit Emäsuoni-muistomerkin laattoihin.

Liiton vuokravaltaus Rivolli sai hyvät arvostelut kaivajilta. Paikka hyvä ja kultaakin löytyy. Se kannattaa hankkia liitolle. Liiton kullanhuhdonta-alueilla aika hyvä meininki tänäkin vuonna. Paikalla asiallisia kaivajia, ei mitään suurempia ongelmia. Kiitos siitä. Kesä meni nopeasti ja oli kaikenlaista puuhaa.

HANNU RAJA

Moberginojan henkinen pääoma

Lapin kesä tuoksuu kuivan kangasmetsän, põlisevän hiekkatien ja oman hien hajuna nenässäni. Iän vanhat sivukivikasat, rännipuut sun muut kaivujäljet kertovat ajan hampaan narskuttamina jälkinä tarinaa näiden kangasmetsien ja soiden monella tapaa rikkaasta historiasta. Lähialueen eli Sotajoen ja Palsinojan seutuvien kultahistoria rönsyilee laajemminkin 1800-luvun lopulla, mutta nyt ollaan Moberginojalla, jossa kullan perässä on tongittu vuodesta 1888 alkaen, kun **Olli Alariestola** perusti paikalle ensimmäinen valtauksen. Olin tullut **Jussi** ja **Kaarina Jauhiaisen** valtaukselle Mobergi-

nojan varteen etsimään näkemystä ja kuulemaan kokemuksista oppiakseni uutta aloittelevana harrastajana.

Tasan sata vuotta Olli Alariestolan Moberginojan valtauksen jälkeen Jussi aloitti 1988 kullannetsintäseikkailunsa Lapin kultamailla päätyen vuonna 1994 yhtenä kymmenestä osakkaasta mukaan Moberginojalle tuolloin

perustettuun kaivospiiriin, jonka jälkeen Kaarinakin liittyi mukaan muutamaa vuotta myöhemmin. Höyrykoneiden aikakauden ja videokasettien kelaamisen väliin mahtuu jokunen pyörähdys auringon ympäri ja yksi jos toinen tapahtuma, joista myös huhut “Ever-

Jussi ja Kaarina Jauhiainen Moberginon kämpällä.

tin” löytymisestä viereiseltä valtaukselta ovat tarinoita toiselle kertaa, mutta ojan historian kirjoittaminen jatkuu edelleen. Jussin muistikuvien mukaan kaivospiirin alkuperäisistä osakkaista on mukana edelleen neljä ja kaikilla piiristä lohkotuilla valtauksilla on kaivutoimintaa joko lapioin tai kaivinkonein. Lippu liehuu siis edelleen korkealla, vaikkakin kairassa kaukana nelostieltä.

Jussi ja Kaarina ovat itse kokeneet lapiolla kaivun heille sopivaksi tavaksi, kun keho vielä toimii. Kaivua he ovat valtauksensa alueella tehneet vähän siellä sun täällä, mutta sääntillisesti ja itsepäisesti. “Tuoltakin pitäisi kaivaa” Jussi sanoo osoittaen lupaavaa mestaa. “Ei sieltä tänä kesänä kaiveta!” toteaa Kaarina perään. “Jahas, jos työjohto niin toteaa” tuumaa Jussi takaisin

pilkettä silmäkulmassa. Joka tapauksessa parisunnan taktiikka on kaivaa itsepäisesti sovitun laajuinen alue loppuun, eli kun lupaava kohta löytyy, niin kaivetaan sovitun kokoinen alue siitä kohdasta alkaen, vaikka välillä olisikin tyhjempiä.

Ränni sijoitetaan kaivumestan viereen niin, että maat voi lapioida suoraan ränniin, vaikka tällä erää maat kulkevatkin rännille kottikäreillä, kun kaivetaan testimontulla kauempaa. Ränninä on tyyppinen kumimatoilla ja reikä-

levyillä vuorattu vanerikouru, mutta pituutta on toistakymmentä metriä ja pumppuun sijaan vesi laskee painovoimaisesti ränniä korkeammalla sijaitsevalta altaalta. Lopputulos erottelee ja kaappaa hienonkin kullan lisäksi myös granaatit ja korundit, joista eräs rubiiniksi-

kin epäilty kivi joutuu tarkempiin jatkokutkimuksiin.

Kuluneen kesän eräs lupaavin paikka oli ristitty epävirallisesti savimontuksi sen haastavuuden vuoksi, mutta tällä paikkaa kuulemma kupariset taikavarvut vetivät ristiin. Allekirjoittanut etelän isoilla kylillä itensä insirööriksi

opiskelleena omaa ilmeisesti liikaa kriittistä ajattelua ja skeptisyyttä, kun omissa käpälissä taikavarpu on aina mykistynyt, mutta minä en ole mikään arvostelemaan muiden tapoja etsiä kultaa. Itse ehkä haikailen ihan oikeasta metallipaljastimesta, mutta silti kuuntelin hämmästyneenä Jussin kertomuksia siitä, kuinka hei-

Potentiaalinen rubiini hohtaa ultraviolettivalossa

dän, ja samalla ilmeisesti koko entisen kaivospiirin isoin hippu löytyi kohdasta, jossa kuparivarpu värähti.

Lupaavasta kohdasta oli eräänä kesänä aloitettu kaivamaan pitkää suoraa ojaa, jonka sillä erää viimeisin metri isänmaata oli ollut kullan suhteen köyhää. Aikaisemmin sovitun

perusteella Jussi ja Kaarina kuitenkin kaivoivat pitkäpinnaisesti kohti sovittua rajaa. Tuolla kohtaa oli vielä kertaalleen “vanhojen miesten” kaivamaa maata päällä, mutta lopulta massojen alta oli löytynyt mielenkiintoinen kalli-onkolo, jossa oli ollut päällimmäisenä huomiotta herättävän raskas, kauttaaltaan suurta sor-

menpään kokoista rokonarpea täynnä oleva kivi – liekö rautaa, tuumi Jussi.

Eivät kaivajat tohineet uskoa, että montusta vieläkään mitään löytyisi, mutta Jussin sanoin epäuskottavaksi touhu meni, kun rautamöhkäleen alta hieman kaivettua maa paljasti povestaan 29-grammaisen hipun. Tuhti otsaluu kunniaan! Pitäneen opetella hakkaamaan päätä mäntyyn itsekin – ainakin kuvaannollisesti ja harkiten ne kuvaannolliset petäjänsä valiten.

Vaikka kaivukauden arki on rauhallista aamupuuron keittelyineen ja aikaisine nukku- maanmenoineen, niin toki tätä sattumajournalistia kiinnosti, että kai siinä ilta- ja aamuru- tiinien välillä on joskus kultaakin löytynyt, kun kerran jo reilusti kolmattakymmentä vuotta on pelkästään tuolla valtauksella kaivettu. “Sor-

mukset on omasta kullasta, et jotain on joskus tullutkin” sanoo Jussi ja jatkaa miettien, että “ei tässä silti omilleen ole päästy, jos miettii matkakuluja. Jos ei sitä isoa hippua sitten myisi...”.

Kurtistan kulmiani epäuskoisena ja ennen kuin ehdin tar-

kennusta kysyä, että ei kai sitä nyt myymään kannata, niin Jussi jatkaa “... vaikka tuskin. Tuntuu paremmalta katella hippua konjakki- lasin ääressä kotona kuin myydä se”. Kuulemma työvaskaukset hoidetaan valtauksella, mutta kaikki vaskattu hiekka otetaan talteen ja vielä tarkastusvaskataan automaattisella spiraali- vaskoolilla kotosalla etelässä. Näin saa vaskata valtauksella vähän huolettomammin, mutta mahdollisesti ohi menneet hienokullat ja isom- matkin murut saadaan talteen hosumatta ja

sääskiltä suojassa.

Lisäksi näin jää muutenkin rauhaa keskittyä paikan päällä itse kaivutyöhön. Raavin sänkeäni ja totean hiljaa pääni sisällä, että pitääpä meikäläisenkin kokeilla kotivaskausta vähentääkseni hienokullan hävikkiä. Kumman kiire tuppaa nimittäin monasti tulemaan vaskatesa, kun ilta on lämmin ja tyven ja etenkin, kun polttiaiset pääsevät kiritysvuoroon.

Varsin seesteiseltä ja ajatuksia kirvoittavalta vaikutti katsaus Moberginojan varteen. Vaikka tokihan sitä ennen lähtöä laitetaan vielä panukahavit, joka on tietysti sopivan suunnuotista silloin, kun ei tarvitse rientää riukua etsimään ihan heti ensimmäisen hörpyn jälkeen. Puissa istuvien kuukkeleiden kahvileipää vaativien kirkumisien lomassa todettiin, että on-

han meillä vielä runsaasti aitoa ja oikeaa kullanhuuhtontakulttuurista jäljellä, vaikka vertauskuvalliset kulta-ajat ovatkin takanapäin. Se mitä tuosta kulttuurista vielä on olemassa, hautautuu vain monasti syvälle metsän peittoon valtateille näkymättömiin LKL:n valtauksien ja Moberginojan kaltaisiin paikkoihin. Eipä anneta sen haitata, sillä näillä saroilla kyllä äiti maan povessa riittää vielä rikkauksia niitä haakevalle. Vain rikkauksien muodosta voidaan olla montaa mieltä, vaikka päällisin puolin kultaahan tässä kaivetaankin.

Vai mitäpä muutakaan?

“Henkistä pääomaa”, sanovat Jussi ja Kaarina yksin mielin. Ja sitähan me taidamme oikeasti kaivaa. Ehkä siinä on se tärkein muistiinpano sisäistettäväksi.

Kovin on rokonarpinen kiveksi tuo 29-grammaista hippua peittänyt kivi.

Lahoamassa ollut Väinö Hopun vanha maasauna Ruihtuäytsillä.

Hopun kämpän nykyhistoria

Tulin ensimmäisen kerran Lemmenjoelle patikoimaan vuosien 1985–86 paikkeilla. Tuolla reissulla tapasin työssään vanhoja kaivajia, **Topi Heimon** ja **Yrjö Korhosen**, ihmettelin suuresti heidän aikaansaannoksiaan siellä tunturissa, taisivat olla Jäkälä-äytsin tienoilla kaivamassa. Heinolla oli pieni lapiokaivuri millä hän töitään teki, Korhonen kaivoi lapiolla. Kun kysyin Heinolta, että onko täällä kultaa, niin hän innostuneena käsiään levittäen sanoi tunturin olevan täynnä kultaa. Voi sitä innostusta ja uskoa mikä heillä molemmilla työhönsä oli.

Taisi olla neljäs kerta ja vuosi -90 itselläni, kun lähdettiin vaimon kanssa Lemmenjoelle korukiviä etsimään. Muistin ensimmäiseltä reissulta vanhojen kaivajien kaivupaikat ja kivikasat. Oletin, että sieltä niitä hiontakelpoisia kiviä löytyy ja että niitä saa myös ottaa. Kivien

etsintää varten varustauduin lapiolla ja Tanka-vaarasta ostamallani vaskoolilla. Kultahaminasta lähdettiin jokivartta patikoimaan ylöspäin, kovin oli jokivarsi hankalaa kulkea. Jokivarressa ei ollut mitään kivikasoja, eikä kaivamisen jälkiä, joten Nurmikurun kohdalta nousimme ylös vievälle polulle.

Aikamme polkua pitkin käveltyämme tuli vastaan Ruihtuäytsi ja kämpä. Karttaa tutkituamme totesimme sen lopulta **Väinö Hopun** kämpäksi. Pystytimme teltan pihapiiriin ja yövyimme siinä. Seuraavana aamuna jatkoimme matkaa ja tulimme **Ollikaisen Pentin** kämpälle. He kertoivat Virannon isännöivän Hopun kämppää. Juttutuokio venähti pitkänlaiseksi ja kerrottuamme lähteneemme korukiviä etsimään, he ehdottivat, että jääkää tähän.

Siihen me sitten jäimme viikoksi kiviä etsimään. Ollikaisen Pentti laittoi minulle rän-

ninkin ja löytyihän sieltä muutamia hippuja kultaa ja granaatin siruja. Pois lähtiessämme Ollikaiset toivottivat meidät seuraavanakin kesänä tervetulleiksi valtaukselleen kaivelemaan ja kiviä etsimään. Emme silloin luvanneet mitään, oli vähän hämmentävä olo kullankaivua kohtaan.

Mentiin kuitenkin seuraavanakin kesänä kesälomalla sinne kaivelemaan ja innostuttiin niin paljon, että kyselin Ollikaisilta miten voisi heidän yläpuoleltaan hakea omaa valtausta. He kertoivat, että siinä on tyhjää ja neuvoivat miten valtausta haetaan. Lähetin syksyllä Kauppa- ja Teollisuusministeriön kaivososastolle valtaushakemuksen. Hakemus tuli aikanaan bumerangina takaisin saatesanoilla, että alue on niin pieni, ettei siihen valtausta anneta, tyhjää taisi olla vain parikymmentä metriä.

Tein heti tämän jälkeen uuden valtaushakemuksen Ollikaisen alapuolelle, jonka kuulin olevan vapaana. Vuonna 1993 sain valtauksen hakemaani paikkaan. Siitä oli tosin pyyhitty satakunta metriä alaosasta pois, koska

kyseinen alue oli karenssissa eikä karenssiaika ollut vielä umpeutunut. En silloin tällaisista karensseista tiennyt mitään. Siitä se sitten omalla valtauksella kaiveleminen lähti liikkeelle.

Kun kuulin tuon Hopun kämpän kohdalla olevan valtauksen olevan karenssissa, ja kämpän tyhjänä, kysyin Metsähallitukselta, että vuokraisivatko he kämpän minulle. He antoivat minulle sen vuokralle sillä perusteella, että minulla oli viereinen valtaus. Kun alueen karenssiaika meni umpeen, niin teimme siihen toisen valtauksen vaimon nimiin. Alue on ollut siitä lähtien nimissämme. Allekirjoitin Hopun kämppää koskevan vuokrasopimuksen ensimmäisen kerran 24.2.1994 ajalle 1.4.–31.12.1994.

Siitä asti kämppää on ollut minun hallinnassani, eli tähän mennessä 27 vuotta. Nykyinen vuokrasopimukseni on voimassa vuoden 2027 loppuun, kuten kaivulupakin alueelle.

Kun tulimme kämppää asuttamaan, se oli huonossa kunnossa. Ikkunoita ei ollut vaan niiden virkaa täyttivät aukoissa olevat muovit,

Pentti Ollikainen (oik.) ja kirjoittaja uuden saunan teossa.

sivuseinät pullistelivat pahasti sisäänpäin, tulisija savutti aika-ajoin sisälle, lattian alla oleva kellari oli sortumassa, lattia oli hyvää vauhtia lahoamassa jne. Maasaunakin oli sortumispisteessä, kesti se kuitenkin vielä muutaman vuoden saunoa.

Kun katselin vanhojen kaivajien, kämpän alkuperäisen rakentajan **Pentti Harisen** ja Väinö Hopun lapioiden jälkiä Ruihtuäytsissä, päätin että heidän perintöään täytyy kunnioittaa ja kunnostaa kämppää. Ensitöikseni korjasin ikkunat ja laitoin niihin lasit. Kun Metsähallitus kävi tarkastuskierroksella, he esittivät että siivoaisin kämpän törkyisen ympäristön.

Siivosimme pihapiirin oman viihtyvyytemme takia ja Metsähallituksen toiveiden mukaisesti. Kannoin ylös tunturin rinteeseen kohtaan, mihin arvelin moottorikelkalla päästävän, 13 jätessäkillistä erilaista jätettä, pulloja, purkkeja sekä muuta kertynyttä roinaa. Sitten talvella silloinen puistomestari kävi hakemassa jätteet pois. Kiittivät tekemästani työstä.

Sauna on kahta ylintä hirttä lukuun otta-

matta maan sisään rakennettu ja maan sisällä olevat hirret alkoivat sortua lopullisesti 1997. Kämppää on pihapiireineen Museoviraston suojeluksessa ja kaikkiin siellä tehtäviin korjauksiin tarvitaan lupa. Kysyin Metsähallitukselta lupaa rakentaa uuden saunan entisen paikalle, koska silloinen sauna oli jo korjaukelvottomassa kunnossa. He kävivät tarkastamassa tilanteen ja totesivat, että ei sille muuta voi tehdä kuin purkaa vanha pois ja rakentaa uusi.

Metsähallitus antoi luvan saunan uusimiseksi sillä ehdolla, että siitä pitää tulla samanlainen kuin vanha. Kuvasin saunan joka puolelta, tein pohjapiirustuksen mittoineen ja ilmoitin Metsähallitukselle, mitä kaikkea rakentamiseen tarvitaan.

Seuraavana talvena he toimittivat kaikki tarvittavat rakennustarvikkeet kiuasta myöten paikalle. 14.6.1998 aloitin saunan teon kaivamalla vanhan saunan kokonaan esille ja purkamalla sen sitten pois. Pitkiä, 12–14 tunnin mittaisia päiviä tehden sauna tuli valmiiksi parin viikon päästä. Ensimmäiset lölyt otettiin

Uusi sauna tuli kylpykuntoon parissa viikossa.

26.6. Ollikaisen Pentti oli neljänä päivänä tal-koissa ja tarvittiin siinä myös **Merenluodon Karin** apua. Sain hirsien sahaamiseen Karilta moottorisahan lainaksi rikkimenneen tilalle. Se oli suuri apu, että hirret sai sahattua kunnolla.

Seuraavana vuonna 1999 oli vuorossa kämpän remontti. Se olikin jo suurempi työ kuin aiemmat. Heti kesäkuussa kämpälle tultuamme aloitin työt. Ensimmäiseksi taas kaivoin kämpän sivuseinät kokonaan esille, että näin mitä kämpälle täytyy tehdä. Takaseinä oli hyvässä kunnossa. Aloitin työt oikaisemalla sisälle pullistuneet sivuseinät. Tein lahonneiden hirsien tilalle uutta seinää, osin ulkopuolelle ja osin sisäpuolelle samanlaisista Metsähallituksen toimittamista kolmen tuuman tuppeen sahatuista pitkospuulankuista, joista saunankin tein. Säilytin hyvät hirret pääosin sisäpuolelle.

Samoin korjasin lattian alla olleen sortuneen kellarin, purin sisältä luhistuneen tulisi-
jan, joka ei enää vetänyt ollenkaan vaan teki kämpästä savupirtin. Kun sain lattian uusittua, laitoin paikoilleen Jötulin kaminan.

Kun kämppä tuli kuntoon, tein jäljelle jää-
neistä lankuista huonokuntoisen puuceen vie-
reen uuden.

Aitasta alkoivat takaseinän alimmat hirret ajan myötä lahota. Vaihdoin niistä kolme hirt-
tä ja aitta kestää ties miten kauan. Viime kesä-
nä korjasin vuotamaan alkaneen katon. Nyt se
pitää vedet ulkopuolella.

Kämppä saunoineen on nyt hyvässä kun-
nossa ja siinä on hyvä asustaa. Toivottavasti lä-
hes jokavuotinen, sisälle tullut näätä lopettaisi
vierailunsa.

Kirjoituksessa olevat tiedot perustuvat
muistiinpanoihin ja kämppää koskeviin asia-
kirjoihin.

HANNU PELTONEN

Hopun kämpän ulkoa ja sisältä siisti ja idyllinen miljöö kunnioittaa paikan alkuperäisten kaivajien työtä. Kuvat: Hannu ja Maija Peltosen albumi

ELÄMYKSIÄ ELÄMÄÄSI!

Oletko kokeillut...

...kiivetä korkeuksiin?

...ampua savikiekkoja?

...offroadia?

...ruopia radalla?

...vaskata kultaa?

...tai rentoudu maalaismiljöössä, jossa on...

...kahdeksan saunaa

...ja palju

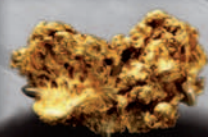
...maittavaa ruokaa

...majoitus-
mahdollisuus

...neuvottelutilat

...kultahippuja!

Lue koko saunamaailman tarina + tarjonta: www.saunamaailma.pro

Soita
0500 123 500

SAUNA.
maailma.pro

Kaunistontie 128
Sastamala

Ari Kiviniemi
www.saunamaailma.pro

Pitää olla rikas voidakseen kultaa kaivaa

Olli Fallenius 21.12.1922–20.9.2021

”Pitää olla rikas voidakseen kaivaa kultaa”, oikaisi Olli Fallenius, kun hänet esiteltiin ”riikkaana suomalaisena kullankaivajana” saksalaisille sotaveteraaneille. Olli oli tämän kertoessaan vanhin Lapin Kullankaivajain liiton jäsen. Tapahtumarikkaan elämänsä ja paikkansa vanhimpana kullankaivajana Olli jätti taakseen 98-vuotiaana Helsingissä 20.9.2021.

Olli Kaarnakarin nuoruus haihtui jatkosodassa; koulusta ylioppilaskirjoitusten jälkeen armeijaan, sieltä sotaan, koulutukseen ja rintamalle torjumaan neuvostojoukkojen suurhyökkäystä. Olli matkusti 1942 alkaneella kadettikurssilla numero 27 linnoitustoihin Kannakselle alkukesästä 1944. Viipurissa oli 4.6. rauhallinen sunnuntai, rintama oli ollut kauan hiljainen, mutta ilmassa väreili outoa jännitystä; suurhyökkäyksen uhka. Radiosta kuultiin pian uutinen liittoutuneiden

maihinnoususta Normandiaan, se enteili sodan kiihtymistä myös itärintamalla.

Suurhyökkäys alkoi 9. kesäkuuta kello 6 aamulla rajuna lentopommituksena, sitten ennen kokemattomana tykkitulena ja jalkaväen iskuina suomalaisten puolustusasemiin. Kadettikurssi jatkoi linnoitustöitä vielä yhden pitkän ja valoisin kesäisen päivän. Illalla kävi käsky lähteä Santahaminaan. Poljettiin pyörillä läpi pommitetun Viipurin, pakenevia evakkoja, hevosia, karjaa ja sotilaita täynnä olevia teitä länteen pois päin murtuvasta rintamasta. Santahaminassa oltiin 17. kesäkuuta 1944. Seuraavana päivänä tuli tieto kurssin päättymisestä ja käsky 204 kadetin palaamisesta

Joukko etulinjan upseereita I/JR 58:n lohkon vasemmalla reunalla. Väenrikki Olli Kaarnakari toinen vasemmalta. Kuva: 30.6.1944 J. Taube / SA-kuva

*Olli Fallenius opastaa nuorta Kalle Himankaa vaskaamaan Tänkavaaran Loijakkolammella kesällä 2016.
Kuva: Kauko Kippo*

entisiin yksiköihinsä puolustamaan Suomen itsenäisyyttä. Kadetti 2754 matkasi vänrikkinä Kannakselle, heinäkuussa tuli tieto luutnantiksi ylentämisestä.

”Puolitoista kuukautta myöhemmin kursilaisista oli kaatunut 27 ja haavoittunut 40. Emme tienneet leppoisina kesäpäivinä Kannaksella, mikä meitä odottaisi”, muistelee Olli sodan loppuvaiheita, joka vei hänetkin elämän ja kuoleman portille.

Olli haavoittui vakavasti kranaatin räjähtäessä hänen selkensä takana metsikössä. Sirpale lävisti oikean keuhkon ja juuri luutnantiksi ylennetyn 22-vuotiaan veteraanin sota päättyi siihen. Toipuminen kesti lähes vuoden ja suurin osa ajasta kului Punkaharjun sotilas-sairaalassa. Vasen keuhko jaksoi yksin palvella miestä elämän loppuun asti.

Sodan jälkeen Olli jäi armeijan palvelukseen toimien muun muassa Haminassa Reserviupseerikoulun johtajan adjutantina. Sotilas-

ura vaihtui 1950-luvun alussa yrittäjäksi ja myöhemmin rehtoriksi kosmetologikouluun. Hänellä oli Haminassa kosmetiikkateollisuus-yritys, jonka hän myi suuremmalle konsernille ja siirtyi itse sen johtotehtäviin.

Saksankielentaitoisena ja sotahistorian tuntijana alkuperäisen sukunimensä palauttanut Olli Fallenius toimi yhdyshenkilönä selvittäessä saksalaisten sotavankien ja sotavainajien kohtaloita. Tässä luottamustoimessaan hän loi hyvät suhteet Saksan veteraanijärjestöihin ja sai sieltä paljon ystäviä. Fallenius nimi oli muutunut vuonna 1935 Kaarnakariksi Ollin vanhempien toimesta.

”Muutaman gramman ja vuosien taistelun jälkeen uskallan sanoa, että kullankaivu on kannattanut”, luonnosteli hän kultamiesuraansa ja kullankaivua valvovaa byrokratiaa LKL:n laivaseminaarissa. Ura kullankaivajana alkoi, kun Olli tapasi sotakaverinsa Kalervo ”Veri-Kauhasen” Helsingissä. Tutustuminen kaptee-

ni evp. Kauhasen (1924–1988) kultavaltaukseen Tankavaaran Loijakkokurussa 1980 sytytti kultakuumeen ja kahden vuoden päästä hän teki oman valtauksensa. Lapin Kullankaivajain Liittoon Olli liittyi vuonna 2000 ja varsinainen jäsen hänestä tuli 2004.

Ollilla oli muutama valtaus Tankajoen rannoilla vuosina vuosituhaten vaihteen tienoilla ja ”renginkämpä” Vuotsossa ennen siirtymistään Loijakkokurulle. ”Työtä on ollut 40 prosenttia kaivuajasta ja loput 60 prosenttia on ollut taistelua byrokratiaan vastaan. Kahden kultavaltauksen saalis taisi olla yhteensä 0,7

grammaa. Kultaa sain kotiin tuliaisiksi ostamalla tutulta kullankaivajaperheeltä, koen silti olevani kullankaivaja tai paremminkin kullanhuuhtoja. Poikani oli Amerikassa seurueessa, jossa jokainen esitteli isänsä ammatteja. Siinä oli amiraalin ja kuvernöörin jälkeläisiä, mutta poika hiljensi kaikki sanomalla, että isäni omistaa kultakaivoksen Suomessa”, muisteli Olli pilke silmänurkassa Mineralian lehtihaastattelussa.

Mähösen Matin vanhat kaivumontut ja Sippiveikkojen valtaukset Loijakkokurussa jäivät Ollin viimeiseksi kultamaaksi, jossa hän osallistui aktiivisesti kaivutyöhön ja vaskaamiseen viimeksi kesällä 2019. Kaivukaverit ja vieraat kuuntelivat leirinuotiolla hiljaisina Ollin muistoja sota-ajan tapahtumista ja Tankavaaran uudesta noususta Lapin kultahistoriaan 1980-luvulla.

Rehti, auttavainen, elämänmyönteinen, huumorintajuinen kadetti 2754 jätti jälkeensä paljon ystäviä ja monta miellyttävää muistoa. Kiitos niistä!

SEPPO J. PARTANEN, HANNU AALTIO

LÄHTEET:

Helsingin Sanomat 27.4.2004,
Kylkirauta 3.2014,
Mineralia 1.2019,
Kultahippu.fi/Henkilöhakemisto

Merkkipäivät

*Hopeaa hiuksissa ja kultaa vaskoolissa,
LKL onnittelee jäsenistöään*

80 v. 6.11. Seppo Heino, Leppälahti

75 v. 18.10. Erkki Huttunen, Turku
8.7. Reijo Minni, Seinäjoki

70 v. 13.11. Paula Virtanen, Urjala

65 v. 14.11. Sauli Paasilinna, Ivalo
23.11. Jorma Simontaival,
Ranua

60 v. 20.7. Teijo Kapanen,
Savonlinna

Malmiyhtiö

kuunteli liiton edunvalvontaa

 Aikamoista someaktiivisuutta ja syketason nousua kullankaivajilla aiheutti syyskesällä uutisointi ruotsalaisen Arctic Minerals Explorations AB:n laajoista, noin 3 000 neliökilometrin varausilmoitushakemuksista. Yhtiö ilmoitti hakevansa varausta 1960-luvun lupaavien malmiviitteiden perusteella kullan, nikkelin, kuparin, platinan ja palladiumin etsintään, mutta kullankaivajien some- ja nuotiopuheissa asia yhdistettiin koneellisen kullankaivun lopettamiseen Lemmenjoella ja suurten australialaisten kultayhtiöiden tulemiseen kullankaivajien tilalle.

Varausilmoitusalueista eteläisempi kattoi noin 1 246 neliökilometrin alueen Inarin ja Sodankylän kuntien alueilla, peittäen alleen muun muassa kaikki ns. vanhojen kultamaiden aktiivikullankaivualueet Kutturantien varrella. Varausilmoitushakemus tarkoitti käytännössä sitä, että kaikki olemassa olevien kullanhuuhtontalupa-alueiden ulkopuoliset alueet olisivat olleet kullankaivajien saavuttamattomissa vähintään sen 1–2 vuoden ajan, jonka varausilmoitus voi olla voimassa.

Paljon saatiin, mutta jotakin jäikin

Liiton edunvalvontatoimikunnan puheenjohtaja **Antti Peronius** esitti hallitukselle kullankaivajille niin tutuksi tulleen valitusprosessin sijaan neuvotteluja aluerajauksista Arctic Mineralsin edustajien kanssa.

Neuvottelujen tuloksena malmiyhtiö pienensi varausilmoitushakemuksensa alueita aktiivisten kullankaivualuiden osalta kahdessa eri vaiheessa huomattavasti. Ensin hakemusalueesta rajattiin pois jokilaaksot, joiden yhtiö ei nähty olevan malminetsinnällisesti niin mielenkiintoisia, ja toisessa vaiheessa käytännössä koko Kutturantien varren kulta-alue.

Varausilmoitusalueen eteläosissa Vuotsos-

sa viime vuosina kuumina kuhisseet Mäklärän alue ja toisen toimijan varaama Roivaisen-Lismanaavan alue kuitenkin jäivät kullanhuuhtontalupien suhteen näiden varausilmoitusten liimaamiksi.

Karttatiedostoja varausalueista voi käydä tarkastelemassa täppäämällä GTK:n tai vaikka Paikkatietoikkunan kartta-aineistoon esimerkiksi maastokartan, voimassa olevat varausilmoitukset ja voimassa olevat kullanhuuhtontaluvat.

Asioista voi neuvotella

Liiton edustaja Antti Peronius on tyytyväinen neuvottelutulokseen vaikka ihan kaikkea haluamaamme ei saatukaan. Peronius näkisi tämänkaltaisen avoimen vuoropuhelun vastapuolen kanssa hedelmällisenä toimintamallina myös esimerkiksi kullanhuuhtontaa koskevan luvituksen osalta vastapuolen iänikuisen sarjavalittamisen sijaan.

Perustelluista syistä olisi lupahakemuksia hakemusvaiheessa helppo joiltakin erityisen kriittisiltä osin säätää. Siten ei kenties olisi edes tarvetta käräjöidä valmiiden lupapäätöskien kanssa hallinto-oikeudessa, mikäli vastapuolella vain olisi pienintäkään halua intressien yhteensovittamiseen toiminnan yksiselitteisen kieltämisen sijaan.

Ruotsalaisyhtiön jättivarausten taustalla Peronius näkee Korkeimman hallinto-oikeuden kesäkuisen vuosikirjapäätöksen GTK:lle myönnetystä malminetsintäluvasta Käsivarren alueelle Enontekiölle. Päätöksen myötä nyt tiedetään, miten kaivoslakia 2011 sovelletaan saamelaisalueella kullankaivun ohella myös malminetsinnän osalta.

Lapin Kansa uutisoi liiton neuvotteluvuodesta malmiyhtiön kanssa huomionarvoisesti.

.5362

FINNDETECTOR

Kaivuvälineet ja metallinpaljastimet

Hipputeos ja FinnDetector ovat yhdistäneet voimansa. Tarjoamme kullankaivajille metallinpaljastimet kullan etsimiseen ja kullankaivuvälineet kullan talteenottoon.

Raimo Niemelä ja Jyri Walkeajärvi ovat sopineet yhteistyöstä, että kaikki kaivuvälineet ovat FinnDetectorin hallussa Rovaniemellä ja näin lähempänä kultamaita. Raimo jatkaa kullankaivukirjojen kustantamista sekä kultahippujen myyntiä Keravalla.

Tilaa suositut aloituspakkaukset ja metallinpaljastimet FinnDetectorin verkkokaupasta.

Suosittu Garrett-aloituspakkaukset saatavilla heti varastosta. Tilaa myös Guldström-aloituspakkaukset suoraan verkkokaupastamme! Garret AT Gold-metallinpaljastin on suunniteltu löytämään pienen pienetkin kultahippuset kaikkein haastavimmissakin ympäristöissä, myös matalissa vesissä.

FINNDETECTOR

Tilaukset nettikaupasta www.finndetector.com
tai soita 020 730 4590 (mpm)

Lapin kultakenttien isot ja pienet kultahiput.

Hippukulta välittää aidot Lapin kultahiput kaivajilta keräilijöille. Sivuiltamme löytyy isomuksia, pieniä koruhippuja, kultahiekkaa vaskausharjoituksiin sekä valmiita kulta- ja kivikoruja Suomen luonnosta.

Hippukulta Oy www.hippukulta.fi
Kivenhakkaajantie 3 KERAVA, puh 0405454833 Raimo Niemelä

Muuttomyyntin loppurutistus!

Vielä jäljellä Hipputeoksen kustantamia kirjoja, 10 kirjan paketti vain 16,50 euroa. Lähetyskulu 0 euroa. Katso www.hippukulta.fi

